ב גַּם זֶה שָׁם וְעַיֵּן שָׁם.
ג גַּם זֶה שָׁם וְעַיֵּן שָׁם.

אִלּוּ שַׂמְתָּ אֶל לִבְּךָ שֶׁיֶּאֶרְעוּ בָּהֶם אֵלּוּ הַיָּמִים לֹא הָיִיתָ נוֹדֵר, וּמַתִּיר לוֹ. * וּלְהָרַמְבַּ״ם (נדריס פ״ג ה״ט), מִשֶּׁקִּבֵּל עָלָיו בִּלְשׁוֹן נֶדֶר וּפָגְעוּ בּוֹ שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים אוֹ עֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים אוֹ רֹאשׁ חֹדֶשׁ, חַיָּב לָצוּם בָּהֶם אִם לֹא יַתִּירוּ לוֹ, אֲבָל אִם פָּגַע בּוֹ חֲנֻכָּה וּפוּרִים, נִדְרוֹ בָּטֵל וְלֹא יָצוּם בָּהֶם מִפְּנֵי שֶׁהֵם מִדִּבְרֵיהֶם וּצְרִיכִים חִזּוּק. הַגָּהּ: וְהַמִּנְהָג כַּסְּבָרָא הָרִאשׁוֹנָה. מִי שֶׁנָּדַר לְהִתְעַנּוֹת סַךְ יָמִים וְאָמַר חוּץ מִיּוֹם טוֹב, אֵין חֲנֻכָּה (ד) (ו) וּפוּרִים בִּכְלָל, וְאִם אָמַר שֶׁדַּעְתּוֹ הָיָה עֲלֵיהֶם, (ז) הוֹלְכִים אַחֲרָיו (תשובת הרשב״א (פ״א) סימן (תרנ״ט) [תרצ״ט]), אֲבָל (ה) (ח) עֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים בִּכְלָל, (ט) וְהָכִי (ו) נָהוּג, וּדְלֹא כְּמוֹ שֶׁפָּסַק בְּיוֹרֶה דֵּעָה (י) סִימָן רט״ו סָעִיף ב׳: ב [ב]הַנּוֹדֵר לְהִתְעַנּוֹת בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים וַחֲנֻכָּה וּפוּרִים, (יא) דִּינוֹ שָׁוֶה לְנוֹדֵר לְהִתְעַנּוֹת כָּךְ וְכָךְ יָמִים וְאֵרְעוּ בָּהֶם יָמִים הַלָּלוּ, אִם הוֹצִיאוֹ בִּלְשׁוֹן נֶדֶר, דִּינוֹ כִּמְקַבֵּל עָלָיו בִּלְשׁוֹן נֶדֶר וְאִם הוֹצִיאוֹ בִּלְשׁוֹן קַבָּלַת תַּעֲנִית בְּעָלְמָא דִּינוֹ כִּמְקַבֵּל בִּלְשׁוֹן קַבָּלַת תַּעֲנִית: ג [ג]אִם נִשְׁבַּע לְהִתְעַנּוֹת כָּךְ וְכָךְ יָמִים וְאֵרְעוּ בָּהֶם יָמִים הַלָּלוּ, הַשְּׁבוּעָה חָלָה עֲלֵיהֶם (יב) מִטַּעַם אִסּוּר כּוֹלֵל, אֲבָל אִם נִשְׁבַּע לְהִתְעַנּוֹת בְּשַׁבָּת אוֹ בְּיוֹם טוֹב בְּפֵרוּשׁ לֹא חָלָה עָלָיו שְׁבוּעָה, דְּאֵין שְׁבוּעָה חָלָה עַל דְּבַר מִצְוָה, אֶלָּא לוֹקֶה עַל שֶׁנִּשְׁבַּע לַשָּׁוְא, וְאוֹכֵל. וְאִם נִשְׁבַּע לְהִתְעַנּוֹת בַּחֲנֻכָּה וּפוּרִים חָלָה שְׁבוּעָה עָלָיו כֵּיוָן שֶׁאֵינָן אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, (וְיֵשׁ לְהַתִּיר שְׁבוּעָתוֹ וְאֵינוֹ מִתְעַנֶּה). וְנִרְאֶה לִי (יג) דְּהוּא הַדִּין לְרֹאשׁ חֹדֶשׁ (ז) וְעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאֵינָם אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, אֶלָּא שֶׁמִּדִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם נִרְאֶה (יד) שֶׁהֵם שֶׁל תּוֹרָה:

א אוֹקִימְתָּא דִּגְמָרָא תַּעֲנִית י״א (ע״ב) אַלִּיבָּא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. ב שָׁם (ע״א) אַלִּיבָּא דִּשְׁמוּאֵל. ג מֵימְרָא דְּרַב שֵׁשֶׁת שָׁם (ע״ב).

## תקעא מִי הֵם הַחוֹטְאִים לֵישֵׁב בְּתַעֲנִית. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א [א]הַיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית, אִם יָכוֹל לִסְבֹּל הַתַּעֲנִית (א) נִקְרָא ׳קָדוֹשׁ׳, [ב]וְאִם לָאו, כְּגוֹן שֶׁאֵינוֹ בָּרִיא וְחָזָק, (ב) נִקְרָא (א) ׳חוֹטֵא׳: ב (ג) (ג) * [ג]תַּלְמִיד חָכָם (ד) אֵינוֹ רַשַּׁאי לֵישֵׁב בְּתַעֲנִית, מִפְּנֵי שֶׁמְּמַעֵט בִּמְלֶאכֶת

### בְּאֵר הֵיטֵב

לְהִתְעַנּוֹת לְכוּלֵּי עָלְמָא, וְנִרְאֶה לִי דְּצָרִיךְ לְמֵיתַב תַּעֲנִית לְתַעֲנִיתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִימָן תקס״ח סָעִיף ה׳. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): (ד) **וּפוּרִים.** שֶׁאֵין אֵלּוּ הַיָּמִים נִקְרָאִין יוֹם טוֹב, וְהוּא הַדִּין רֹאשׁ חֹדֶשׁ, אֲבָל חֹל הַמּוֹעֵד מִיקְּרֵי יוֹם טוֹב. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): (ה) **עֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים.** דְּנִקְרָא יוֹם טוֹב. מַטֶּה מֹשֶׁה (ח״ה אות תתמה) וּמַהֲרִי״ל (עיו״כ ס״ז): (ו) **נָהוּג.** קָאֵי אַמַּה שֶׁכָּתַב לְעֵיל דְּהַמִּנְהָג כִּסְבָרָא רִאשׁוֹנָה: ג (ז) **וְעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר.** וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) כָּתַב דְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר וַדַּאי מִדְּאוֹרַיְתָא, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן (שו״ת) הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת סִימָן כ״ו:

א (א) **חוֹטֵא.** הַיְינוּ בְּאִם שֶׁרוֹצֶה לְהִתְעַנּוֹת דֶּרֶךְ פְּרִישׁוּת, אֲבָל אִם יָדוּעַ לוֹ שֶׁחָטָא חַיָּב לְהִתְעַנּוֹת, אֲפִלּוּ תַּלְמִיד חָכָם חַיָּב לְהִתְעַנּוֹת. בַּ״ח (ס״א) בְּשֵׁם רֵאשִׁית חָכְמָה (שער התשובה פ״ד אות יד). וּמִיהוּ בְּהִלְכוֹת יוֹם כִּפּוּר כָּתַב דְּתַלְמִיד חָכָם שֶׁתּוֹרָתוֹ אֻמָּנוּתוֹ אֵין צָרִיךְ לְסַגֵּף עַצְמוֹ כָּל כָּךְ עַל הָעֲוֹנוֹת, וְיִלְמֹד יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָיָה רָגִיל. וְכָתְבוּ סִפְרֵי הַמּוּסָר דִּבְאֶמְצַע אֲכִילָתוֹ בְּעוֹד שֶׁהוּא מִתְאַוֶּה לֶאֱכֹל יִמְשֹׁךְ יָדוֹ מִמֶּנָּה, וְזֶה נֶחְשָׁב לוֹ לְסִגּוּף גָּדוֹל. וְדַע, שֶׁכָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה וְתוֹרָה שֶׁלּוֹמֵד בְּעוֹדוֹ רָשָׁע בַּעֲווֹנוֹתָיו הָרַבִּים מוֹסִיף כֹּחַ בַּקְּלִפּוֹת, עַד שֶׁחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה מוֹצִיא מֵהַקְּלִפָּה. מִי שֶׁנּוֹפְלִין לוֹ תְּפִלִּין יִתְעַנֶּה בְּאוֹתוֹ יוֹם, וְאִם בְּשַׁבָּת, לְמָחָר. וּבְרָצוּעָה אֵין צָרִיךְ. וְאִם נָפְלוּ הַתְּפִלִּין עִם הַכִּיס, יִתֵּן פְּרוּטָה לִצְדָקָה. כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה. כָּתַב סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן תרנ״ג, בְּתַעֲנִית לֹא יֹאכַל בָּהַשְׁכָּמָה שֹׁרֶשׁ שֶׁקּוֹרִין לַאקְרִי״ץ, וְכֵן בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר וּבְתִשְׁעָה בְּאָב, דִּכְשֶׁבּוֹלֵעַ הָרֹק בּוֹלֵעַ הַמְּתִיקוּת. וּבְסוֹף סִימָן ס״ו כָּתַב, לְבָנָה לוֹקָה צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת: ב (ג) **תַּלְמִיד חָכָם.** נִרְאֶה לִי דְּמִי שֶׁתּוֹרָתוֹ אֻמָּנוּתוֹ נִקְרָא תַּלְמִיד חָכָם לְעִנְיָן זֶה אַף בַּזְּמַן הַזֶּה. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב):

### בֵּאוּר הֲלָכָה

א * וּלְהָרַמְבַּ״ם מִשֶּׁקִּבֵּל עָלָיו בִּלְשׁוֹן נֶדֶר וְכוּ׳. דִּין זֶה הוּא גַּם לְדֵעָה רִאשׁוֹנָה, וְהַנָּפְקָא מִינַּהּ הוּא רַק בְּאִם פָּגַע בּוֹ חֲנֻכָּה וּפוּרִים [אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ד) וּפָשׁוּט]:

ב * תַּלְמִיד חָכָם וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ג). וְרָאִיתִי לְהַעְתִּיק פֹּה מַה שֶּׁכָּתַב הַשְּׁלָ״ה (יומא הל׳ תשובה אות מח) בְּשֵׁם סֵפֶר חֲרֵדִים (דף סו) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, שֶׁמָּצָא בְּתוֹךְ סִפְרֵי הַמְקֻבָּל הָאֱלֹקִי חֲסִידָא קַדִּישָׁא הָרַב רַבִּי יִצְחָק לוּרְיָא אַשְׁכְּנַזִּי זַ״ל בְּסֵפֶר אֶחָד כְּתִיבַת יָד, כָּל מַה שֶּׁתִּמְצָא בְּסִגּוּפִים כּוּ׳ לֹא נִזְכְּרוּ אֶלָּא לְמִי שֶׁאֵין עֲמָלוֹ בַּתּוֹרָה, אֲבָל מִי שֶׁתּוֹרָתוֹ אֻמָּנוּתוֹ וְיוֹדֵעַ דַּעַת וְיִרְאַת ה׳, לֹא יֶחֱלַשׁ וְלֹא יִתְבַּטֵּל מִלִּמּוּדוֹ, אַךְ יוֹם אֶחָד מִן הַשָּׁבוּעַ יִתְרַחֵק מִבְּנֵי אָדָם וְיִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְיִתְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ בּוֹ כְּאִלּוּ כְּבָר עוֹמֵד לְפָנָיו בְּיוֹם הַדִּין, וִידַבֵּר לָאֵל יִתְבָּרֵךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר הָעֶבֶד אֶל רַבּוֹ וּבֵן אֶל אָבִיו. וְהֶעְתִּיקוּ זֶה בְּסִימָן תקס״ח סָעִיף ה׳], וּכְשֶׁמַּתִּיר לוֹ מִמֵּילָא הֻתַּר כָּל הַיָּמִים [יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רט״ו (ס״ב)]: (ו) **וּפוּרִים.** שֶׁאֵין אֵלּוּ הַיָּמִים נִקְרָאִין יוֹם טוֹב, (ד) וְהוּא הַדִּין רֹאשׁ חֹדֶשׁ, אֲבָל חֹל הַמּוֹעֵד מִקְּרֵי יוֹם טוֹב: (ז) **הוֹלְכִין אַחֲרָיו.** פֵּרוּשׁ וְאֵין מְחֻיָּב לְהִתְעַנּוֹת: (ח) **עֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים בִּכְלָל.** דְּבִנְדָרִים הוֹלְכִין אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, וּבִלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם מִקְּרֵי יוֹם טוֹב. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן תר״ד בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ב׳: (ט) **וְהָכִי נָהוּג.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (ה) כַּסְּבָרָא הָרִאשׁוֹנָה הַנַּ״ל, וְלֹא כְּדַעַת הָרַמְבַּ״ם: (י) **סִימָן רט״ו סָעִיף ד׳.** כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר. וְעַיֵּן בְּשַׁ״ךְ שָׁם (ס״ק יא) מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה: ב (יא) **דִּינוֹ שָׁוֶה וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּאַף שֶׁפֵּרֵט בְּפֵרוּשׁ אֵלּוּ הַיָּמִים, מִכָּל מָקוֹם אִם הוֹצִיאוֹ בִּלְשׁוֹן נֶדֶר חָל, דְּנֶדֶר חָל אַף עַל דְּבַר מִצְוָה וְכַנַּ״ל: ג (יב) **מִטַּעַם אִסּוּר כּוֹלֵל.** שֶׁכָּלַל בִּשְׁבוּעָתוֹ גַּם יָמִים אֲחֵרִים. וְיִרְאֶה לְהַתִּיר שְׁבוּעָתוֹ [אַחֲרוֹנִים]: (יג) **דְּהוּא הַדִּין לְרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְכוּ׳.** פֵּרוּשׁ, שֶׁמַּה שֶּׁאָסוּר לְהִתְעַנּוֹת בָּהֶם הוּא דְּרַבָּנָן, וְלָכֵן חָלָה הַשְּׁבוּעָה: (יד) **שֶׁהֵם שֶׁל תּוֹרָה.** וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ט) שֶׁמַּכְרִיעַ דְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר [א]הָאִסּוּר לְהִתְעַנּוֹת בּוֹ הוּא דְּאוֹרַיְיתָא, אֲבָל בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא דְּרַבָּנָן, וְכֵן דַּעַת הַגְּרָ״א (ס״ג ד״ה אלא שמדברי) בְּבֵאוּרוֹ דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא דְּרַבָּנָן:

### מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) **נִקְרָא ׳קָדוֹשׁ׳.** שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ מִתְמָרְקִין עֲוֹנוֹתָיו בִּשְׁבִיל שֶׁמִּתְעַנֶּה [רַשִׁ״י (יא. ד״ה שנקרא)]. וְלֹא מַיְירֵי (א) בָּעֲוֹנוֹת הַיְדוּעִים הַמְבֹאָר בָּרוֹקֵחַ (הל׳ תשובה) וּבְכִתְבֵי הָאֲרִ״י כַּמָּה יָמִים צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת עֲלֵיהֶם, דְּבָזֶה צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת (ג) אֲפִלּוּ לֹא מָצֵי לְצַעוּרֵי נַפְשֵׁיהּ, אֶלָּא מַיְירֵי כְּשֶׁמִּתְעַנֶּה מִשּׁוּם תְּשׁוּבָה עַל עֲוֹנוֹת שֶׁאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו: (ב) **נִקְרָא ׳חוֹטֵא׳.** עַל שֶׁמַּחְלִישׁ כֹּחוֹתָיו. וְכָתְבוּ סִפְרֵי הַמּוּסָר דְּאִם בְּאֶמְצַע אֲכִילָתוֹ בְּעוֹד שֶׁהוּא מִתְאַוֶּה לֶאֱכֹל מוֹשֵׁךְ יָדוֹ מִמֶּנּוּ, זֶה נֶחְשָׁב גַּם כֵּן לְסִגּוּף וּמִתְכַּפְּרִים עֲוֹנוֹתָיו. וְרָאִיתִי כָּתוּב בְּסֵפֶר אֶחָד שֶׁכְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה לְהִתְנַדֵּב תַּעֲנִית, טוֹב יוֹתֵר שֶׁיְּקַבֵּל תַּעֲנִית מִן הַדִּבּוּר מִמַּה שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו מִן הָאֲכִילָה, כִּי מִמֶּנּוּ לֹא יִהְיֶה לוֹ נֶזֶק לֹא בְּגוּפוֹ וְלֹא בְּנִשְׁמָתוֹ וְלֹא יֵחָלֵשׁ עַל יְדֵי זֶה, וּכְעֵין זֶה כָּתַב הַגְּרָ״א בְּאִגַּרְתּוֹ שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְיַסֵּר עַצְמוֹ לֹא בְּתַעֲנִית וְסִגּוּפִים כִּי אִם בְּרֶסֶן פִּיו וּבְתַאֲוֹתָיו, וְזֶהוּ הַתְּשׁוּבָה וְכוּ׳: ב (ג) **תַּלְמִיד חָכָם וְכוּ׳.** וּמִי שֶׁתּוֹרָתוֹ אֻמָּנוּתוֹ נִקְרָא תַּלְמִיד חָכָם לְעִנְיָן זֶה אַף בַּזְּמַן הַזֶּה [אַחֲרוֹנִים]: (ד) **אֵינוֹ רַשַּׁאי וְכוּ׳.** הַיְנוּ אֲפִלּוּ אִם יָכֹל לִסְבֹּל הַתַּעֲנִית שֶׁאֵינוֹ מַזִּיקוֹ,

### שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): (ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז):

א (א) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) בְּשֵׁם הַבַּ״ח (ס״א): (ג) וּמִכָּל מָקוֹם דַּוְקָא אִם אֵין בָּזֶה חֲשַׁשׁ סַכָּנָה, דְּאָז בְּוַדַּאי אֵינוֹ רַשַּׁאי:

---

**ליקוטי דברי הרב: א]** אבל בשו״ע הרב (סי׳ תרח ס״א) כתב: שמצות חכמים היא להרבות בסעודה בערב יום כיפור וכו׳ ומצאו להם סמך מן התורה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

# הִלְכוֹת תַּעֲנִית סִימָן תקעא תקעב

שָׁמַיִם, [ד]אֶלָּא אִם כֵּן כְּשֶׁהַצִּבּוּר מִתְעַנִּים שֶׁלֹּא יִפְרֹשׁ עַצְמוֹ מֵהֶם. [*] [ה]וּמְלַמְּדֵי (ג) תִּינוֹקוֹת (ה) דִּינָם כְּתַלְמִיד חָכָם: ג [ו]עִיר שֶׁהִקִּיפוּהָ כּוּתִים, וְכֵן יָחִיד הַנִּרְדָּף מִפְּנֵי אַנָּסִין אוֹ מִפְּנֵי לִסְטִים אוֹ מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה, אֵינָם רַשָּׁאִים לְהִתְעַנּוֹת, שֶׁלֹּא לְשַׁבֵּר כֹּחָם, [ז]אֶלָּא יְקַבְּלוּ עֲלֵיהֶם לְהִתְעַנּוֹת כָּךְ וְכָךְ תַּעֲנִיּוֹת לִכְשֶׁיִּנָּצְלוּ. וְכֵן אִם גָּזְרוּ גְּזֵרָה וְגָזְרוּ שֶׁלֹּא לְהִתְעַנּוֹת עָלָיו, יְקַבְּלוּ עֲלֵיהֶם לְהִתְעַנּוֹת כָּךְ וְכָךְ תַּעֲנִיּוֹת כְּשֶׁיַּעֲבֹר הַגְּזֵרָה:

## תקעב בְּאִיזֶה יָמִים אֵין גּוֹזְרִים תַּעֲנִית צִבּוּר. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

**א** * [א]אֵין גּוֹזְרִין תַּעֲנִית עַל הַצִּבּוּר (א) בְּתְחִלָּה בְּיוֹם חֲמִישִׁי, (ב) שֶׁלֹּא לְהַפְקִיעַ (פְּרוּשׁ שֶׁלֹּא לְיַקֵּר הַשַּׁעַר) שְׁעָרִים, (ג) [ב]וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם (ד) שֶׁאֵין לָחוּשׁ לְכָךְ: **ב** [ג]אֵין גּוֹזְרִין תַּעֲנִית עַל הַצִּבּוּר בָּרִאשֹׁנִים חֲדָשִׁים אוֹ בַּחֲנֻכָּה וּפוּרִים אוֹ בְּחִלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד, (ד) וְאִם הִתְחִילוּ לְהִתְעַנּוֹת עַל הַצָּרָה [ד]אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד וּפָגַע בָּהֶם יוֹם מֵאֵלּוּ, (ג) [ב] (ה) מִתְעַנִּין [ה]וּמַשְׁלִימִין הַיּוֹם בְּתַעֲנִית: **ג** (ג) (ו) [ו]צִבּוּר

ד סמ״ג (עשה רלבנן ג) וסמ״ק (מצוה צה). ה ירושלמי. ו סמ״ג (שם) בשם התוספתא (פ״ב הי״א). ז בית יוסף מהא דבימי רבי זירא גזרו שמדא תענית ח׳ (ע״ב).

א משנה תענית (ט״ו) [טו:]. ב הרב המגיד לדעת הרמב״ם (פ״א ה״ה) ושכן כתבו הגאונים. ג משנה שם. ד כרב אשי שם יו״ח (ע״ב). ה כחכמים שם. ו הבהות מימוני פרק א׳ (אות א) מהלכות שופר (ולשון המרדכי (סי׳ תשא) ריש ראש

השנה, ומתוך לשונו דקדק הבית יוסף דלאו למימרא דאם התחילו מפסיקים, דלא חמיר מחנכה ופורים, אלא היינו לומר דמעיקרא דוחים מלהתחיל להתענות עד שבת הבאה).

## בְּאֹר הֵיטֵב

(ג) **תִּינוֹקוֹת.** וְכָל הָעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי רַבִּים כְּגוֹן שְׁתַדְּלָנִים דִּינָן כְּמְלַמְּדִים. סֵפֶר חֲסִידִים (סי׳ תקז ותרי״ז) עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג):

**א** (ה) **שְׁאֵין.** כְּגוֹן עִיר שֶׁרַבָּה עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. וְאֶפְשָׁר בְּמְדִינוֹת אֵלּוּ דְּלָא שְׁכִיחִי מַפְקִיעֵי שְׁעָרִים מַתְּר לְגָזֹר תַּעֲנִית בְּיוֹם חֲמִישִׁי, וְכֵן נוֹהֲגִין. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב):

**ב** (ג) **מִתְעַנִּין.** וְהָאִידָנָא נוֹהֲגִין לְהַפְסִיק וְדוֹחִין הַתַּעֲנִית לְיוֹם אַחַר. בַּ״ח (ס״ב). וְעַיֵּן בְּסֵפֶר גִּבּוֹרֵת אֲנָשִׁים (סי׳ י״ב): **ג** (ג) **צִבּוּר.** פַּעַם אַחַת גָּזְרוּ מַהֲרִי״ל שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּכָל יוֹם שֶׁנִּי עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְחָל חֲמִשָּׁה עָשָׂר בָּאָב בְּיוֹם שֵׁנִי וְלֹא רָצָה לֶאֱכֹל בָּשָׂר. אֲבָל בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים וּבְסְעוּדַת מִצְוָה מַתִּר בְּבָשָׂר וְיַיִן, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ה), וְנִרְאֶה לִי כַּיָּיִן שֶׁהוּא גָּזֵר, בְּכִנּוּתוֹ תַּלְיָא מִילְּתָא, שֶׁלֹּא

## שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

**ב** [בשו״ע] וּמְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת. וְכָתַב בִּרְכֵי יוֹסֵף (ס״ב), וְנִרְאֶה דְּאַף לְמִי שֶׁמַּחְמִיר בְּתַלְמִיד חָכָם שֶׁחָטָא שֶׁיִּתְעַנֶּה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָאַרי״ז ז״ל וּמַהֲרִי״ט חֵלֶק א׳ סִימָן ח׳, מִכָּל מָקוֹם אֵין לְהַחְמִיר בְּמְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת, דְּמִמַּעַט בִּלְמוּד הַתִּינוֹקוֹת דְּחִשִּׁיב טוּבְא וְגַם גּוֹזֵל אֶת הָרַבִּים, עַיֵּן שָׁם:

**ב** [ב] **מִתְעַנִּין.** עַיֵּן בְּאֹר הֵיטֵב (סק״ב). וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבוֹת הַנִּדְפָּסִים סוֹף סֵפֶר גִּבּוֹרֵת אֲנָשִׁים (סי׳ י״ב) שֶׁפָּסְקוּ שֶׁאִם לֹא עָלָה עַל דַּעְתָּם, אַף שֶׁהִתְחִילוּ, מְפַסִּיקִין מִצַּד הַדִּין, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) עַל דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם סִימָן תקנ״ט (ס״ק יא) מָה שֶׁכָּתַב בָּזֶה:

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וּמִכָּל מָקוֹם מִתְמַעֵט לְמוּדוֹ עַל יְדֵי זֶה. וְכָל זֶה בְּשֶׁאֵין לוֹ עֲוֹנוֹת יְדוּעִים, אֲבָל בְּיֵשׁ לוֹ עֲוֹנוֹת יְדוּעִים שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת עֲלֵיהֶם, גַּם תַּלְמִיד חָכָם צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת, (ג) וַאֲפִלּוּ הֵיכִי שֶׁקָּשֶׁה לוֹ הַתַּעֲנִית. (ד) וּמִכָּל מָקוֹם אֵין צָרִיךְ לְסַגֵּף עַצְמוֹ כָּל כָּךְ בְּתַעֲנִית, וְיִלְמֹד יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָיָה רָגִיל. וּכְעַיִן זֶה אִיתָא (בַּתַּנְחוּמָא) (ויק״ר כה א), אִם חָטָא אָדָם וְנִתְחַיֵּב מִיתָה לַשָּׁמַיִם מַה יַּעֲשֶׂה וְיִחְיֶה, אִם לָמוּד לִשְׁנוֹת פֶּרֶק אֶחָד יִשְׁנֶה שְׁנֵי פְּרָקִים, וְאִם דַּף אֶחָד יִשְׁנֶה שְׁנֵי דַּפִּין, [וְכָל זֶה הוּא לְאַחַר שֶׁשָּׁב מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה, דְּאִי לָאו הָכִי הֲרֵי הוּא כְּטוֹבֵל וְשֶׁרֶץ בְּיָדוֹ], וְעַיֵּן מַה שֶּׁתַּתְבֹנוּ בָּזֶה בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (ה) **דִּינָם כְּתַלְמִיד חָכָם.** דְּאִיכָּא בְּהוּ (ה) תַּרְתֵּי, שְׁמְמַעֲטִין בִּמְלֶאכֶת שָׁמַיִם, וְגוֹזְלִין אֶת הַבְּרִיּוֹת, דַּאֲפִלּוּ שְׁאָרֵי פּוֹעֲלִים אֲסוּרִים לְהִתְעַנּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן של״ג סָעִיף ה׳, וְכָל שֶׁכֵּן בָּהֶם. קָטָן בֶּן שֶׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד וּקְטַנָּה בַּת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד שֶׁקִּבְּלוּ עַל עַצְמָן תַּעֲנִית, נִדְרָן קַיָּם, [אֲפִלּוּ אֵין יוֹדְעִין לְשֵׁם מִי נָדְרוּ, דְּאִם יוֹדְעִין נִדְרָן חָל מִן הַתּוֹרָה בְּשָׁנָה אַחַת מִקְּדָם, דְּהַיְנוּ בְּקָטָן מִשְּׁנַעֲשָׂה בֶּן שְׁנֵים עָשָׂר וְיוֹם אֶחָד וּבְקְטַנָּה מִשְּׁנַעֲשֵׂית בַּת אַחַת עֶשְׂרֵה וְיוֹם אֶחָד], וְאֵין הָאָב יָכוֹל לְהָפֵר נִדְרֵי בִתּוֹ אֶלָּא עַד שֶׁתִּהְיֶה בַּת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים, דְּעַד אוֹתָהּ הַזְּמַן הִיא בִּרְשׁוּת אָבִיהָ, [וּמִכָּאן וְאֵילָךְ נַעֲשֵׂית בּוֹגֶרֶת וְאֵינָהּ בִּרְשׁוּתוֹ. וַאֲפִלּוּ הַשָּׁנָה שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה הִיא שָׁנָה מְעֻבֶּרֶת, כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ הַשִּׁשָּׁה חֳדָשִׁים הָוְיָא בּוֹגֶרֶת], וְצָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר לָהּ דַּוְקָא בִּלְשׁוֹן הֲפָרָה [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג)]. עוֹד כָּתַב, דְּהָאָב נָאֶמָן לְבַד עַל שְׁנוֹתֵיהֶם אֲפִלּוּ הוּא קָטָן מְאֹד לְפִי הַנִּרְאֶה, וְאַחֵר אֵינוֹ נֶאֱמָן אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ שְׁנֵי עֵדִים. וּמִשְּׁמַע קְצָת בַּגְּמָרָא דְּאִם אֵין יוֹדְעִין שְׁנוֹתָיו